

KPI^{19th}
CONGRESS

การประชุมวิชาการ
สถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ 19

การประชุมวิชาการสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ 19 ประจำปี 2560

เรื่อง

ประชาธิปไตยไทย: ความท้าทายใหม่

อุดมคติ สิ่งที่เป็นจริง และสิ่งที่อยากเห็น

Thai Democracy and New Challenges: the Ideal, Reality and Prospects

วันที่ 10-12 พฤศจิกายน 2560

ณ ศูนย์ประชุมสหประชาชาติ ถนนราชดำเนินนอก กรุงเทพมหานคร

1. หลักการและเหตุผล

นับตั้งแต่ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยมาตลอดระยะเวลา 85 ปีนั้น ประชาธิปไตยไทยเผชิญกับโจทย์ทางการเมืองทั้งเชิงอุดมการณ์ เนื้อหา รูปแบบ กระบวนการ และวิถีชีวิต ที่แสดงออกผ่านปรากฏการณ์ต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา เช่น ปัญหาตุลาอำนาจในโครงสร้างทางการเมือง และการบริหาร การเลือกตั้งที่ไม่สามารถเลือกคนที่เหมาะสมเข้าทำหน้าที่ พรรคการเมืองที่ไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่ไม่เป็นไปตามระบอบประชาธิปไตย นโยบายการบริหารบ้านเมืองไม่ต่อเนื่องขาดความยั่งยืน สิทธิและเสรีภาพของประชาชนไม่ได้รับความคุ้มครอง การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นประเด็นถกเถียงในระดับของการแสดงออก สังคมที่ขัดแย้งและแบ่งแยก ฯลฯ ตลอดมาประเทศไทยได้พยายามออกแบบรัฐธรรมนูญให้เป็นกลไกหนึ่งในการแก้ไขปัญหา ด้วยเหตุผลว่าการปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้น รัฐธรรมนูญ คือ กรอบกติกาหลักในการกำหนดทิศทางการเมืองและชี้นำสังคมให้เป็นไปตามต้องการ

ในวันที่ 6 เมษายน 2560 ประเทศไทยมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ด้วยเจตนารมณ์เพื่อแก้ปัญหาการเมือง สังคม และประชาธิปไตยของไทย ทั้งปัญหาที่สะสมไว้เป็นเวลานานและปัญหาที่เกิดขึ้นใหม่อย่างซับซ้อนตามสภาพสังคมการเมืองที่เปลี่ยนแปลงไป จึงนับเป็นรัฐธรรมนูญฉบับที่ร่างขึ้นจากบทเรียนในอดีต เพื่อมุ่งนำพาให้ผ่านพ้นปัญหาไปสู่สิ่งที่คาดหวังและต้องการเห็นเกิดขึ้นในสังคมการเมืองไทย

บัดนี้ รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้เป็นแนวทางให้สังคมการเมืองไทยเดินหน้าไปในทิศทางใหม่ภายใต้กรอบกติกาใหม่ กระบวนการและกลไกใหม่ และนับเป็นการนำประชาธิปไตยไทยเข้าสู่ความท้าทายใหม่อีกครั้งหนึ่ง ซึ่งครั้งนี้ ประชาธิปไตยจะผ่านความท้าทายและสามารถหยั่งรากอย่างยั่งยืนในสังคมไทยได้หรือไม่ รัฐธรรมนูญใหม่จะแก้ไขปัญหาและนำพาประชาธิปไตยไทยไปในทิศทางที่ต้องการเห็นได้อย่างไร เงื่อนไขปัจจัยใดที่ส่งเสริมประชาธิปไตยไทยให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ และข้อท้าทายใดที่ประชาธิปไตยไทยต้องเผชิญและต้องผ่านพ้นไปให้ได้

เพื่อแสวงหาคำตอบและข้อเสนอทางวิชาการต่อทุกฝ่ายในการนำไปสู่ประชาธิปไตยที่หยั่งรากยั่งยืนต่อไป สถาบันพระปกเกล้าในฐานะสถาบันทางวิชาการที่มีภารกิจสำคัญในการพัฒนาประชาธิปไตย ธรรมนูญ และสันติวิธีเพื่อประโยชน์ส่วนรวม จึงกำหนดให้มีการประชุมวิชาการประจำปีในครั้งนี้นี้ขึ้น

2. วัตถุประสงค์

1) เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตยในระยะเปลี่ยนผ่าน ภายใต้กฎ กติกา และรัฐธรรมนูญใหม่ จากนักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิทั้งในและต่างประเทศ รวมถึงภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

2) เพื่อให้ได้ข้อเสนอสำหรับนำพาประเทศไทยไปสู่สังคมประชาธิปไตยที่พึงปรารถนาและต้องร่วมกันสร้างโดยทุกภาคส่วนของสังคมไทย

3. กิจกรรมหลัก

การประชุมวิชาการสถาบันพระปกเกล้าครั้งที่ 19 ประกอบด้วย กิจกรรม 3 ส่วน ได้แก่

1) **การแสดงผลงานปาฐกถา** ประกอบด้วย (1) การแสดงผลงานปาฐกถานำ (2) การแสดงผลงานปาฐกถาพิเศษ และ (3) การแสดงผลงานปาฐกถาปิด

การแสดงผลงานปาฐกถามีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์ ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประชาธิปไตย บทบาทของรัฐธรรมนูญและกลไกทางการเมืองเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในระยะเปลี่ยนผ่านทั้งในระดับโลกและในประเทศไทย ได้ถ่ายทอดประสบการณ์ มุมมอง และทัศนคติ ในหัวข้อดังกล่าว

2) **การสัมมนาทางวิชาการ** โดยแบ่งเวทีการสัมมนาทางวิชาการออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

(1) การอภิปรายร่วม (Panel discussion) เพื่อนำเสนอมุมมองและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ระหว่างนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิ นักปฏิบัติ นักขับเคลื่อนทั้งในประเทศและต่างประเทศ

(2) การประชุมอภิปรายกลุ่มย่อย (Group discussion) เป็นการนำเสนอ บทความ เอกสารทางวิชาการหรือผลการวิจัย และการนำเสนอผลสรุปการประชุมกลุ่มย่อย เพื่อเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และพัฒนาองค์ความรู้ร่วมกัน

การสัมมนา มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และระดมความคิดเห็นจากมุมมองและประสบการณ์ของนานาชาติและประเทศไทย ในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวกับประชาธิปไตยในระยะเปลี่ยนผ่าน รัฐธรรมนูญ และ กลไกทางการเมืองเพื่อส่งเสริม พัฒนา และขับเคลื่อนประชาธิปไตยและนำพาสังคมการเมืองสู่ประชาธิปไตยที่ยั่งยืน

- 3) **การจัดนิทรรศการ** มีวัตถุประสงค์ให้เป็นพื้นที่ของการแสดงรูปธรรมขององค์ความรู้และรวบรวมกรณีศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้อง ในรูปแบบของบอร์ดนิทรรศการ เวทีการแสดง และกิจกรรมสร้างสรรค์รูปแบบต่างๆ

4. กลุ่มเป้าหมาย

สถาบันพระปกเกล้ากำหนดผู้เข้าร่วมงาน จำนวน 1,000 คน ประกอบด้วย

- 1) สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
- 2) บุคลากรในหน่วยงานของรัฐ องค์กรอิสระ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 3) บุคลากรในองค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง
- 4) นักวิชาการสาขาที่เกี่ยวข้อง
- 5) ผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น
- 6) ผู้แทนองค์กรพัฒนาชุมชน องค์กรพัฒนาเอกชน กลุ่มเครือข่ายภาคประชาชน
- 7) ผู้แทนองค์กรภาคธุรกิจเอกชน
- 8) สื่อมวลชน
- 9) นักเรียน นิสิต นักศึกษา
- 10) ประชาชนทั่วไปที่สนใจ

5. วัน เวลา สถานที่จัดงาน

สถาบันพระปกเกล้า กำหนดจัดงานประชุมวิชาการสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ 19 ระหว่างวันศุกร์-วันอาทิตย์ที่ 10-12 พฤศจิกายน 2560 เวลา 8.30-17.00 น. ณ ศูนย์ประชุมสหประชาชาติ ถนนราชดำเนินนอก กรุงเทพมหานคร

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1) ผู้บริหารภาครัฐ ภาคเอกชน นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนของรัฐบาล องค์กรอิสระ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา องค์กรภาคเอกชน สื่อมวลชน องค์กรภาคประชาชน และประชาชนทั่วไป ได้นำเสนอผลงานวิชาการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ต่อยอดความคิด และแสดงความคิดเห็น ในประเด็นที่เกี่ยวข้อง

2) ได้รับข้อเสนอเชิงวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยของประเทศไทยให้ก้าวหน้า มั่นคง และยั่งยืนต่อไป

**การประชุมวิชาการ
สถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ 19**

กำหนดการ

การประชุมวิชาการสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ 19 ประจำปี 2560

เรื่อง

ประชาธิปไตยไทย: ความท้าทายใหม่

อุดมคติ สิ่งที่เป็นจริง และสิ่งที่อยากเห็น

Thai Democracy and New Challenges: the Ideal, Reality and Prospects

วันที่ 10-12 พฤศจิกายน 2560

ณ ศูนย์ประชุมสหประชาชาติ ถนนราชดำเนินนอก กรุงเทพมหานคร

วันศุกร์ที่ 10 พฤศจิกายน 2560

11.00-13.00 น.	ลงทะเบียน
13.30-14.30 น.	พิธีเปิดการประชุมวิชาการสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ 19 ประจำปี 2560
14.30-14.40 น.	ชมวีดิทัศน์เปิดการประชุมวิชาการสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ 19 ประจำปี 2560
14.40-15.30 น.	การแสดงผลงานผู้นำ เรื่อง Consolidated Democracy: Move Forward to Sustainability โดย - Gen. Susilo Bambang Yudhoyono,* (Former President of the Republic of Indonesia)
15.30-15.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
15.45-17.45 น.	การอภิปรายมุมมองและประสบการณ์จากต่างประเทศ เรื่อง International Perspectives on Consolidated Democracy โดย - Prof. Kang Won Taek, Seoul National University, South Korea. - Prof. George Abonyi, Visiting Professor, Executive Education Program, Maxwell School, Syracuse University. Resident of Ottawa Canada.

- นักวิชาการประเทศโปรตุเกส*

- Prof. Francois Bafoil, Director of Research Centre at Sciences Po, Paris.

ผู้ดำเนินรายการ ดร. ชิงชัย หาญเจนลักษณ์

วันเสาร์ที่ 11 พฤศจิกายน 2560

08.00-09.00 น. ลงทะเบียน

09.00-09.40 น. การแสดงปาฐกถาพิเศษ เรื่อง **เจตนารมณ์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560**

โดย นายมีชัย ฤชุพันธุ์* ประธานกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

10.00-12.00 น. การอภิปราย เรื่อง **บททดสอบรัฐธรรมนูญใหม่ บนประชาธิปไตยที่พึงปรารถนา**

โดย นายองอาจ คล้ามไพบูลย์

นายบัณฑิต เศรษฐศิโรตม์

ดร.มานะ นิมิตรมงคล

รองศาสตราจารย์ ดร. สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์

ผู้ดำเนินรายการ – ดร. ญัฐภา โคมลวาทีน

12.00-13.00 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน

13.00-17.00 น. ลงทะเบียน และ เข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อย

ความท้าทายที่ 1: ได้นักการเมืองที่มีคุณภาพเข้าสู่สภา ?

นักการเมืองเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทน (representative democracy) ในฐานะที่เป็นผู้รวบรวม และพัฒนาเสนอแนะนโยบายทางเลือกต่างๆ ต่อประชาชน ส่วนประชาชนเลือกนักการเมืองหรือนโยบายที่ตนเองต้องการผ่านการเลือกตั้งหรือการลงประชามติ อันส่งผลต่อการกำหนดนโยบายในระดับชาติ โดยนัยยะนี้นักการเมืองและพรรคการเมือง ประชาชน การเลือกตั้ง และการกำหนดนโยบายจึงเป็นความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

รัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญจึงได้ออกแบบระบบและกลไกใหม่ๆ ที่จะเอื้อให้การเลือกตั้ง และพรรคการเมืองสามารถส่งเสริมให้นักการเมืองที่มีคุณภาพเข้าสู่สภา ซึ่งเป็นที่ท้าทายว่า ระบบและกลไกใหม่ๆ ที่กำหนดมานั้น จะนำไปสู่ผลที่คาดหวังได้หรือไม่ ในห้องประชุมกลุ่มย่อยที่ 1 นี้ จึงขอชวนคิดวิเคราะห์ว่า ระบบและกลไกใหม่ๆ จะทำให้เกิดความท้าทายอย่างไร จะส่งผลต่อหลักปฏิบัติที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างไร การปฏิบัติตามระบบและกลไกต่างๆ นั้นจะต้องเผชิญกับสถานการณ์ใดบ้าง และจะมีข้อเสนอแนะอย่างไรในการปฏิบัติเพื่อให้การขับเคลื่อนเพื่อให้ได้นักการเมืองที่มีคุณภาพเข้าสู่สภาประสบความสำเร็จสมดังที่ตั้งใจไว้

ประเด็นในการประชุมกลุ่มย่อย

1. ระบบเลือกตั้งแบบใหม่จะทำให้ได้นักการเมืองที่มีคุณภาพมากขึ้นหรือไม่
2. กลไกต่างๆ ในกฎหมายพรรคการเมือง เช่น สมาชิกพรรค การเลือกตั้งขั้นต้น การกำหนดสาขาพรรค เป็นต้น จะช่วยส่งเสริมให้ได้นักการเมืองที่มีคุณภาพมากขึ้นหรือไม่
3. คณะกรรมการการเลือกตั้งจะช่วยส่งเสริมให้นักการเมืองมีคุณภาพมากขึ้นได้อย่างไร
4. ประชาชนและองค์กรต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สื่อมวลชน สถาบันการศึกษา องค์กรตรวจสอบติดตามการเลือกตั้ง จะมีส่วนอย่างไรที่จะทำให้นักการเมืองมีคุณภาพมากขึ้น

วิทยากร

1. นายประพันธ์ นัยโกวิท*
2. นายนิกร จำนง
3. ผู้แทนจาก We Watch*
4. ดร. สติธร ธนานิธิโชติ

ผู้ดำเนินรายการ นางสาวณัชชาภัทร อมรกุล

ผู้สรุป รองศาสตราจารย์ ดร. ปณิธาน วัฒนายากร

ความท้าทายที่ 2: ประชาธิปไตยได้ดูล ?

การสร้างดุลอำนาจระหว่างสถาบันการเมืองถือว่าเป็นหนึ่งในหัวใจสำคัญของการร่างรัฐธรรมนูญ ที่ผ่านมา รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแทบทุกฉบับก็พยายามจัดความสัมพันธ์เชิงอำนาจของสถาบันการเมืองเพื่อให้การใช้อำนาจและการตรวจสอบถ่วงดุลการใช้อำนาจนั้นเกิดความสมดุลและสามารถตอบโจทย์การแก้ไขปัญหาทางการเมืองการปกครองได้ เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้พยายามสร้างความเข้มแข็งให้แก่ฝ่ายบริหารและพรรคการเมืองเพื่อแก้ปัญหาคาราคาเสียดียรภาพทางการเมือง ส่วนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ก็ได้พยายามสร้างระบบการตรวจสอบและถ่วงดุลการใช้อำนาจที่เข้มแข็งเพื่อแก้ปัญหาวิกฤติการเมืองเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาทางการเมืองที่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม การจัดความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ผ่านมาก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาทางการเมืองการปกครองของประเทศไทยได้ ด้วยเหตุนี้ จึงได้มีการร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 เพื่อกำหนดกลไกการจัดระเบียบและสร้างความเข้มแข็งให้แก่การปกครอง ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวได้สร้างระบบการตรวจสอบการใช้อำนาจที่เข้มแข็งมากยิ่งขึ้นเพื่อให้การใช้อำนาจของสถาบันทางการเมืองนั้นถูกตรวจสอบได้ทั้งโดยองค์กรตามรัฐธรรมนูญและโดยประชาชนด้วยการเพิ่มกลไกการตรวจสอบหรือกำหนดให้มีองค์กรมากกว่าหนึ่งองค์กรร่วมใช้อำนาจ เช่น การเปิดช่องให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญ

ตรวจสอบร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมได้ ในขณะที่รัฐธรรมนูญฉบับก่อนให้อำนาจการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเป็นอำนาจของรัฐสภาแต่เพียงองค์กรเดียว เป็นต้น

แม้ว่าการจัดความสัมพันธ์เชิงอำนาจตามรัฐธรรมนูญที่กล่าวมาข้างต้นจะเป็นที่คาดหวังว่าจะช่วยแก้วิกฤตทางการเมืองของประเทศไทย แต่ก็ยังเป็นที่น่าพิจารณาว่าการกำหนดความสัมพันธ์เชิงอำนาจตามรัฐธรรมนูญนั้นจะก่อให้เกิดผลทางปฏิบัติที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ หรือจะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขใดจึงจะสามารถสร้างดุลอำนาจทางการเมืองที่เหมาะสมกับบริบทสังคมไทยอันจะนำไปสู่การสร้างระบบการเมืองการปกครองที่เข้มแข็งเพื่อการพัฒนาการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ยั่งยืนได้

ประเด็นในการประชุมกลุ่มย่อย

1. การจัดความสัมพันธ์เชิงอำนาจของสถาบันการเมืองตามรัฐธรรมนูญกับการแก้ไขปัญหาวิกฤตทางการเมืองและสร้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ยั่งยืน
2. ประเด็นความท้าทายที่เกิดจากการจัดความสัมพันธ์เชิงอำนาจตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ (เช่น การปรับตัวของสถาบันการเมืองต่อการใช้อำนาจตามที่รัฐธรรมนูญฉบับใหม่กำหนด เป็นต้น)
3. เงื่อนไขและบริบททางการเมืองที่จะทำให้การใช้อำนาจของสถาบันการเมือง และความสัมพันธ์เชิงอำนาจของแต่ละองค์กรเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

วิทยากร

1. ศาสตราจารย์ ดร.ชาติชาย ณ เชียงใหม่*
2. ศาสตราจารย์ ดร. นครินทร์ เมฆไตรรัตน์
3. รองศาสตราจารย์ ดร. ณรงค์เดช สรุโฆษิต
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภูมิ มูลศิลป์

ผู้ดำเนินรายการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรณภา ทิระสังขะ

ผู้สรุป นายณวัฒน์ ศรีปัดถา

ความท้าทายที่ 3: การเมืองไทยไร้โกง ?

ปัญหาการทุจริตเปรียบเสมือนมะเร็งร้ายที่กัดกินสังคมไทยอย่างต่อเนื่อง และเป็นประเด็นที่ถูกหยิบยกขึ้นทุกครั้งเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ซึ่งเป็นโจทย์สำคัญในการนำมาพิจารณาวางรูปแบบและกติกาใหม่เพื่อใช้ในการปกครองบ้านเมือง แม้รัฐธรรมนูญฉบับที่ผ่านมาได้พยายามอย่างยิ่งที่จะออกแบบกลไกต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาคอร์รัปชัน รวมทั้งเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ หากแต่ปัญหาการทุจริตยังคงดำรงอยู่ และได้ส่งผลกระทบเป็นวงกว้าง โดยเฉพาะปัญหาการทุจริตที่เกิดขึ้นโดยฝ่ายการเมือง จนเป็นชนวนเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองอีกครั้งหนึ่งเมื่อกลางปี 2557

ดังนั้น “รัฐธรรมนูญฉบับปราบโกง” จึงเป็นวลีที่สะท้อนได้เป็นอย่างดีถึงเจตนารมณ์สำคัญในการร่างรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญที่ต้องการจะแก้ไขปัญหาดังกล่าว และอาจกล่าวได้ว่ามีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการตัดสินใจของประชาชนในการลงประชามติรับรัฐธรรมนูญฉบับนี้เพื่อใช้เป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ซึ่งกลไกต่างๆ ได้มีการบรรจุและออกแบบไว้มากขึ้นกว่ารัฐธรรมนูญฉบับที่ผ่านมา ทั้งในแง่การป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยเฉพาะในด้านการเมืองที่จะมีความเข้มข้นเป็นพิเศษ ทั้งบทลงโทษนักการเมืองที่ไม่สุจริต กระบวนการถอดถอนทั้งจากรัฐสภาและองค์กรอิสระ รวมทั้ง การควบคุมไม่ให้เกิดนโยบายประชานิยม ซึ่งล้วนเป็นกลไกที่ถือเป็นยาแรงจนทำให้ฝ่ายการเมือง สื่อมวลชน และผู้เกี่ยวข้องตั้งข้อสังเกตว่า กลไกที่กำหนดขึ้นบางอย่างนั้นมุ่งเน้นที่การนำนักการเมืองออกจากตำแหน่งมากกว่าที่จะลงโทษผู้กระทำผิดตามกฎหมายหรือไม่ การเพิ่มอำนาจใหม่ให้กับองค์กรอิสระและศาลในการควบคุมรัฐบาลมีความเหมาะสมและสามารถนำไปปฏิบัติจริงได้มากน้อยเพียงใด รวมทั้ง การนำอำนาจประชาชนในการเข้าชื่อถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งซึ่งมีมาตั้งแต่รัฐธรรมนูญฉบับก่อนหน้าออกไปนั้น จะทำให้ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในกลไกปราบโกงนี้ ลดลงหรือไม่ ในขณะที่รัฐธรรมนูญกำหนดหน้าที่ให้ประชาชนต้องไม่ร่วมมือหรือสนับสนุนการทุจริตและประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ อีกทั้งยังมีประเด็นเรื่องการกำหนดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรมเพื่อบังคับใช้อย่างจริงจังทั้งสมาชิกรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และองค์กรอิสระ สิ่งต่างๆ ดังที่กล่าวมาเป็นเรื่องที่มีประสบการณ์จากการปฏิบัติในอดีตหลายเหตุการณ์ จึงเป็นความท้าทายที่มีความน่าสนใจสู่การอภิปรายแลกเปลี่ยนความเห็นในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวปฏิบัติและผลที่จะเกิดขึ้นตามกลไกใหม่ดังกล่าวในการทำให้การเมืองไทยไร้โกงได้ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ประเด็นในการประชุมกลุ่มย่อย

1. ความท้าทายในการนำกลไกตามรัฐธรรมนูญเพื่อป้องกันการทุจริตของฝ่ายการเมืองสู่การปฏิบัติและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น
2. อำนาจใหม่ตามรัฐธรรมนูญขององค์กรอิสระและศาลในการควบคุมการทำงานของรัฐบาลกับเสถียรภาพในการบริหารประเทศ
3. ประสิทธิภาพและบทบาทของประชาชนในการป้องกันการทุจริตบนสิ่งที่หายไปรัฐธรรมนูญ
4. มาตรฐานทางจริยธรรมตามรัฐธรรมนูญกับความท้าทายที่ต้องเผชิญ

วิทยากร

1. นายภัทร คำพิทักษ์
2. ศาสตราจารย์พิเศษจรัญ ภัคศิธนากุล
3. ดร.เดือนเด่น นิคมบริรักษ์
4. นายวีระ สมความคิด

5. นายพิศิษฐ์ ลีลาวชิโรภาส

ผู้ดำเนินรายการ ดร.เลิศพร อุดมพงษ์

ผู้สรุป นายศุภณัฐ เพิ่มพูนวิวัฒน์

ความท้าทายที่ 4 : ปกป้องคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและหลักนิติธรรม ?

สิทธิเสรีภาพเป็นอำนาจในการตัดสินใจของบุคคลที่ไม่อาจถูกแทรกแซงจากผู้ใดได้ เป็นหลักประกันพื้นฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย สอดคล้องกันกับแนวทางตามกฎหมายธรรมชาติที่สิทธิและเสรีภาพเป็นสิ่งที่ติดตัวอยู่กับประชาชนทั้งหลาย แม้ไม่มีรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายรับรองไว้ประชาชนก็ยังคงมีสิทธิเสรีภาพต่าง ๆ แต่ประเทศไทยยังคงมีปัญหาสิทธิเสรีภาพหลายประการ เช่น การละเมิดสิทธิผู้ด้อยโอกาส การเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานที่ไม่เท่าเทียมกัน การขาดทัศนคติที่เอื้อให้เกิดสิทธิแก่ประชาชน เป็นต้น ปัญหาดังกล่าวแม้จะมีการรับรองสิทธิอย่างครบถ้วนหลายประการตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เป็นต้นมา หากแต่ในทางปฏิบัติยังไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุหลักการแห่งสิทธิเสรีภาพได้จริง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 บัญญัติหลักการว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย โดยที่บุคคลมีสิทธิเสรีภาพที่จะกระทำการใดๆ (นอกจากที่บัญญัติคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะในรัฐธรรมนูญ) และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ตราบเท่าที่ไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น โดยกำหนดให้รัฐมีบทบาทหน้าที่ ส่งเสริม ปกป้อง คุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนและชุมชน ซึ่งจะบรรลุเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญได้นั้นหัวใจสำคัญอีกประการคือการเคารพและยึดมั่นในหลักนิติธรรม รวมไปถึงกระบวนการหล่อหลอมทางวัฒนธรรมที่เคารพสิทธิเสรีภาพอย่างแท้จริง แต่การจะบรรลุซึ่งสิทธิเสรีภาพที่แท้จริงตามหลักการนั้นจะอย่างไร ยังเป็นความท้าทายที่สำคัญของรัฐธรรมนูญฉบับนี้

ประเด็นในการประชุมกลุ่มย่อย

1. หลักประกันใดที่ทำให้เชื่อมั่นได้ว่า บทบัญญัติรัฐธรรมนูญที่กำหนดเป็นหลักการว่าประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด รวมถึงการใดที่มีได้ห้ามหรือจำกัดไว้โดยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายก็ถือเป็นสิทธิและเสรีภาพที่จะกระทำการนั้นๆ และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ

2. ทำอย่างไรให้หลักนิติธรรมมีผลทำให้หน่วยงานของรัฐผูกพันและปฏิบัติตามกฎหมาย และทำให้สิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้รับการปกป้องคุ้มครองจากกฎหมายที่ชอบธรรม

3. กระบวนการหล่อหลอมให้เกิดวัฒนธรรมที่เคารพสิทธิเสรีภาพระหว่างประชาชนด้วยกัน และระหว่างรัฐกับประชาชนด้วย ควรเป็นเช่นไร

4. ความท้าทายของหน่วยงานของรัฐที่ต้องทำหน้าที่ปกป้องคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน รวมทั้งแนวทางการปฏิบัติงานที่ยึดหลักนิติธรรมและเคารพต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

วิทยากร

1. ศาสตราจารย์ ดร. บรรเจิด สิงคะเนติ
2. ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี*
3. นายบรรจง นะแส

ผู้ดำเนินรายการ นายกล้า สมุทวณิช

ผู้สรุป นางสาวปัทมา สุบก้าปิง

ความท้าทายที่ 5: ยุทธศาสตร์ชาติกับอนาคตประเทศไทย ?

ยุทธศาสตร์ชาติถูกคาดหวังให้เป็น “เข็มทิศนำทาง” สำหรับการพัฒนาประเทศสู่ความยั่งยืน รวมถึงสร้างความต่อเนื่องของการพัฒนาประเทศและให้ผู้เข้ามาบริหารประเทศแต่ละคณะนำยุทธศาสตร์ชาติไปใช้กำหนดนโยบายและวิธีดำเนินการที่เหมาะสม ด้วยเหตุนี้โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มาตรา 65 กำหนดให้รัฐจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่างๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมาย เพื่อกำหนดกรอบวิสัยทัศน์และทิศทางในการพัฒนาประเทศ พัฒนากลไกขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติสู่การปฏิบัติอย่างสอดคล้องและบูรณาการเพื่อพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน รวมถึงสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการตรากฎหมายการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งปัจจุบันได้มีการจัดทำร่างพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. เพื่อกำหนดกลไกในการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติสู่การปฏิบัติ

อย่างไรก็ตาม การผลักดันให้ยุทธศาสตร์ชาติเป็นเสมือน “เข็มทิศนำทาง” ในการพัฒนาประเทศได้จริงตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ จึงเป็นความท้าทายใหม่ของสังคมไทยที่ทุกภาคส่วนควรขบคิดพิจารณาว่า ยุทธศาสตร์ชาติจะส่งผลกระทบต่ออนาคตประเทศไทยเช่นไรโดยเฉพาะทิศทางทางการเมืองและแนวโน้มความต่อเนื่องของนโยบายรัฐ รวมทั้งควรมีกลไกใดในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติสู่การปฏิบัติ และภาคประชาชนจะสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างไร

ประเด็นในการประชุมกลุ่มย่อย

1. ผลกระทบของการมียุทธศาสตร์ชาติต่อการเมืองและนโยบายของรัฐบาลในระบอบประชาธิปไตย

2. กลไกการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติและการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติสู่การปฏิบัติ

3. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ

4. ประสบการณ์ ตัวอย่าง และบทเรียนจากต่างประเทศในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ

วิทยากร

1. ดร.ปรเมธี วิมลศิริ

2. นายวสันต์ ชวลิตวรกุล

3. รองศาสตราจารย์ ดร. อภิชาติ สถิตินิรามัย

4. นางสาวกรรณิการ์ กิจติเวชกุล

ผู้ดำเนินรายการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวิดา กมลเวชช

ผู้สรุป ดร. ถวิลวดี บุรีกุล

ความท้าทายที่ 6: สร้างสังคมสันติสุข ?

สังคมที่พึงปรารถนาเป็นสังคมที่มีสันติสุข ประชาชนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ ไม่มีการใช้ความรุนแรงและยอมรับความหลากหลาย แต่ในช่วง 10 กว่าปีที่ผ่านมาเกิดปัญหาความรุนแรงทางการเมืองไทย เกิดความสูญเสียในชีวิต ร่างกายและทรัพย์สิน อีกทั้งเกิดความขัดแย้งในทุกระดับของสังคม รัฐบาลชุดต่างๆ ได้สร้างกลไกและมาตรการเพื่อสร้างความปรองดองให้เกิดขึ้นในสังคมไทย แต่เนื่องจากสภาพปัญหาความขัดแย้งขยายตัวกลายเป็นความรุนแรง และขาดการร่วมกันจัดการที่ดีเพียงพอจากทุกภาคส่วน ส่งผลให้สภาพปัญหาดังกล่าวยังคงดำรงอยู่ต่อไปและอาจจะเกิดความรุนแรงขึ้นได้ในอนาคต

การจะสร้างความปรองดองให้เกิดขึ้นสามารถทำได้หลายแนวทาง อาทิ เน้นที่การสร้างความสัมพันธ์กับการเน้นที่โครงสร้างและสถาบัน การสร้างความสัมพันธ์เป็นการสร้างบรรยากาศที่ดีร่วมกันของประชาชนในสังคม ด้วยการเปิดพื้นที่ให้มีการพูดคุยกันอันจะนำไปสู่การร่วมมือกันต่อไป ส่วนแนวทางการเน้นที่โครงสร้างและสถาบัน เป็นการสร้างหรือจัดตั้งสถาบันขึ้นมาเพื่อลดมุมมองด้านลบต่อกัน ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้บัญญัติเรื่องการสร้างความปรองดองไว้ในหลายมาตรา โดยมีเป้าหมายให้ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคีปรองดอง และให้มีกลไกแก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี จึงเป็นที่น่าสนใจค้นหาคำตอบว่า กฎ กติกา โครงสร้างกลไก และ สถาบันการเมืองที่ถูกออกแบบไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ อีกทั้งแนวทางการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันในสังคมของภาครัฐ จะสามารถสร้างความปรองดองในชาติได้หรือไม่ อย่างไร

ประเด็นในการประชุมกลุ่มย่อย

1. กฎหมายรัฐธรรมนูญมีส่วนในการทำให้ความสามัคคีปรองดองเกิดขึ้นได้หรือไม่ อย่างไร อีกทั้งกลไกแก้ไขปัญหาความขัดแย้งรูปแบบใดตามรัฐธรรมนูญที่จะทำให้เกิดความสามัคคีปรองดอง
2. กลไกและสถาบันใดบ้างที่ทำให้ความปรองดองเกิดขึ้นในสังคมไทย
3. ปัจจัยใดบ้างที่ส่งเสริมและเป็นอุปสรรคต่อการสร้างความปรองดองให้เกิดขึ้น
4. แนวทางใดบ้างที่จะทำให้เกิดความปรองดองเกิดขึ้นได้ในสังคมไทย

วิทยากร

1. ศาสตราจารย์ ดร. อุดม รัฐอมฤต
2. ศาสตราจารย์พิเศษ ดร. คณิต ฌ นคร
3. นายอลงกรณ์ พลบุตร
4. นายประดิษฐ์ เรืองดิษฐ์

ผู้ดำเนินรายการ นายชัชวาท ประเทืองรัตนา

ผู้สรุป พลเอกเอกชัย ศรีวิลาศ

วันอาทิตย์ที่ 12 พฤศจิกายน 2560

08.30-09.00 น. ลงทะเบียน

09.00-11.00 น. นำเสนอผลการประชุมกลุ่มย่อย 6 กลุ่ม

โดย ผู้สรุปประจำกลุ่มทั้ง 6 กลุ่ม

ผู้ดำเนินรายการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรทัย ก๊กผล (รองเลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า)

11.00-11.30 น. ชมวีดิทัศน์รางวัลพระปกเกล้าและพิธีมอบรางวัลพระปกเกล้า

ทองคำและรางวัลพระปกเกล้าสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ประจำปี 2560

11.30-12.00 น. การแสดงปาฐกถาปิด

โดย รองศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย (เลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า)

หมายเหตุ : * วิทยากรอยู่ระหว่างการเรียนเชิญ